

Bataaki Pool yaade to Romankooŋe

¹ Bataaki ki to am yuuri, miin Pool. Mi maccudo Iisaa Almasiihu, mi noddaado faa mi laatoo nulaado muudum. Wo mi cubaado faa mi yottina Kabaaru Laamdo Lobbo. ² Kabaaru Lobbo oon wo mo Laamdo aadiinoo gilla e annabaabe muudum ley Binndi ceniidi diin. ³ Kabaaru oon wo haala Biyiiko haalata. Fodde neddaaku muudum wo yuurudo e Daawda. ⁴ Fodde Ruuhu ceniido du, holliraama wo Bii Laamdo jom baawde ko ummitii e maayde duum. Oon woni Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu. ⁵ Saabe makko min kebiri moyfere laataade nulaabe faa yimbe yuurube e lenyi fuu ngoondina mo, downtanoo mo, de innde makko teddinee. ⁶ Onon du, odon njeyaa e mabbe, onon be Laamdo noddi faa kawton e Iisaa Almasiihu been. ⁷ Mido jowta on fuu, onon wonbe ley Roma be Laamdo horsini de noddi faa laatoo seniibe. Wo Laamdo Baaba meeden e Joomiraado men Iisaa Almasiihu kokku on moyfere e jam.

No Pool yidiri yi'ude goondinbe wonbe Roma been

⁸ Ko artii fuu, mido yetta Laamdo e dow innde Iisaa Almasiihu saabe moodon on fuu, sabo haala goondinal moodon ina haalee ley adunaaru fuu. ⁹ Laamdo mo ndewammi e bernde am fuu e ko ngollanammi Kabaaru Lobbo haala Biyum duum, wo seedee mido miccoo on wakkati fuu ¹⁰ e ley du'aawuuji am fuu. Mido naaroo Laamdo newnana kam laawol e ley muuyde muudum no mi warda to moodon. ¹¹ Sabo mido yidi yi'ude on sanne, faa mi yot-tinana on dokkal yuurungal e Ruuhu faa semmbindina on. ¹² Woodi, ko njidumi wi'ude wo faa cemmbunduren ley

goondinal ngal kawtudɛn ngaal, goondinal am semmbina on, ngal moodon du semmbina kam. ¹³ Sakiraabe, mido yidi paamon: kile keewde ngadumi anniya mi waran to moodon de mido faddaa faa hannden. Mido yidi warude faa danya be kebumi hakkunde moodon saabe Almasiihu hono no kebirmi yimbe hakkunde lenyi goddi ni. ¹⁴ Tilay mi yaha to yimbe fuu, yimbe ngallu e wonbe ladde, to joomiraabe anndal e majjube. ¹⁵ Dum wadi de mido yidi waajaade on Kabaaru Lobbo oon, onon yimbe Roma du.

Haala baawde Kabaaru Lobbo

¹⁶ Mi semtirtaa Kabaaru Lobbo oon, sabo wo o baawde Laamdo faa hisina goondindo mo fuu: Alhuudiyankooŋe tafon, de caggal duum, lenyi goddi fuu. ¹⁷ Sabo Kabaaru Lobbo oon ina bangina no Laamdo fonnditorii, ina bangina wo e goondinal tan neddo ndaardetee ponnditiido yeeso Laamdo, illa fuddoode faa e timmoode. Wo noon Binndi diin mbiiri: «Ponnditiido wuurdan goondinal.»*

Haala tikkere Laamdo dow luttal yimbe

¹⁸ Tikkere Laamdo ina banga illa dow kammu ina jippoo dow luttugol yimbe e oonyaare muɓben fuu. Ibe kada goonga bangude saabe oonyaare maɓbe ndeen. ¹⁹ Si goonga ko neddo waawi anndude e Laamdo duum ina laabani be, sabo Laamdo hollii be dum. ²⁰ Sabo gilla Laamdo tagi adunaaru ndu faa hannden, golle muudum ina bangina sifa muudum mo yi'ataake oon faa laaba, dum woni baawde makko faa abada deen e no o worri fuu. Saabe duum, yimbe been ngalaa ko be njaaboo fey. ²¹ Fay si taweede ibe anndi Laamdo, be teddiraay dum no foti teddinireede noon, be njettaay mo du. Miilooji maɓbe diin laatake boli, berde maɓbe puuyde deen du niɓɓii. ²² Ibe njaara wo be jom'en hakkillo, jako wo be

---

* 1:17 Habakuk 2.4.

majjuŋe. ²³ Be loomtinirii teddeengal Laamdo duumiido oon tooruuji nanndudi e yimbe maayoobe e pooli e kulle de koyde nay e daasotoode.

²⁴ Saabe duum, Laamdo yoppidi be e muuyde yonkiji mabbe tuunde faa be kuyfini balli mabbe hakkunde mabbe. ²⁵ Be loomtinirii Laamdo goongaajo oon e fewre, be teddinii ko tagaa, be ndewi dum, be njoppi Tagudo oon. Oon woni jetteteedo faa abada! Aamiina. ²⁶ Saabe duum, Laamdo yoppidi be e muuyde terde mabbe cementiide. Rewbe mabbe been mbattiti ko haani wadeede e balli mubben e ko haanaa. ²⁷ Hono noon worbe been du njoppi wondude e rewbe faa naati na muuyundura. Worbe ina ngadundura ko semtinii, de be njomnitoree ley balli mabbe fodde majjere mabbe.

²⁸ Saabe ko be miilinoo anndude Laamdo walaa ko nafata duum, Laamdo yoppidi be e majjere mabbe, faa be ngadi ko neddo haanaa wadude. ²⁹ Ibe keewi oonyaare e bonanda e eelgal e nganyaandi fuu. Ibe keewi kiram e war-hoore e poodundural e jamba e anniya bondo. Wo be nyo'oobe yimbe, ³⁰ wo be mbonkotoobe, wanyube Laamdo. Wo be huyfinoobe yimbe, wo be mawninkiniibe, mantotoobe. Ibe piloo laabi kesi faa be ngada ko boni. Ibe calanoo saaraabe mabbe. ³¹ Be ngalaa hakkillo, be koolnaaki, be yoorbe berde, be ngalaa yurmeende. ³² Ibe anndi ko Laamdo yamiri: gadoowo golleeji di fuu ina haani maayde. Ammaa wanaa golleeji diin tan be ngadata, ibe njardoo wobbe du ngada di.

2

Haala jukkungo Laamdo

¹ Ndelle, aan pelooŋo wobbe oon, mo laatidaa fuu a walaa ko njaabodaa. Sabo si a felii goddo, ada liba hoore maa, sabo aan du ada wada dum. ² Eden anndi Laamdo

ina saroo wadooŋe hono golleeji diin fodde goonga. ³ Aan peloowo wadooŋe iri golleeji diin tawee hono noon ngadirtaa, yalla ada sikki a dadan jukkungo sariya Laamdo ngoon naa? ⁴ Naa a jawdo moyyuki Laamdo mawki kiin, kam e munyal muudum e heese muudum naa? Yalla a faamaay moyyuki muudum ina yaare faa tuubaa? ⁵ Ammaa ko a joordo bernde, a caliido tuubude duum, ada waddana hoore maa tikkere Laamdo nyannde Laamdo banginta tikkere muudum e sariya mum ponnditiido on. ⁶ Sabo Laamdo barjoto mono fuu golle muudum. ⁷ Wadooŋe ko woodi e ley munyal, filotooŋe darja e teddeengal e ko duumotoo been, keban nguurndam nduumiidam. ⁸ Ammaa filotooŋe ko nafata ko'e mubben, saliiŋe goonga de ina kabŋii e bonanda been, jukkungo naawngo kebata. ⁹ Torra e billaare ngoodanii gadoowo ko boni fuu: Alhuudiyankooŋe tafon, de lenyi goddi njokka. ¹⁰ Ammaa darja e teddeengal e jam ngoodanii gadoowo ko woodi fuu, Alhuudiyankooŋe tafon, de lenyi goddi njokka. ¹¹ Sabo Laamdo burdintaa yimbe.

¹² Kala gadoowo hakke mo anndaa Tawreeta Muusaa halkan tawa saroraaka Tawreeta on. Katin du gadoowo hakke tawi na anndi Tawreeta, sarorte Tawreeta on. ¹³ Yimbe ndaardataake fonnditiibe yeeso Laamdo e het-tindanaade Tawreeta tan. Wo wadooŋe ko Tawreeta wi'i been ndaardete wo fonnditiibe. ¹⁴ Be nganaa Alhuudiyankooŋe been, e rafi mubben anndude Tawreeta fuu, si be ngadirii no Tawreeta on wi'iri ni e ley muuyde ko'e mabbe, be kollii iŋe njogii Tawreeta e ley hakkillooji mabbe fay si be ngalaa Tawreeta Muusaa on. ¹⁵ Be kollii ko Tawreeta Muusaa on yamiri duum ina winndaa e berde mabbe. Berde mabbe ina cedanoo be, wakkati wakkati miilooji mabbe na pela be, wakkati gom du na laamna be. ¹⁶ Dum bangowan nyannde Laamdo yamirta

Iisaa Almasiihu saroo ko suudii ley berde duum, no fotirta e Kabaaru Lobbo mo mbaajotoomi oon.

No Alhuudiyankooŋe ngorri e Tawreeta Muusaa

¹⁷ Aan, bi'udo wo a Alhuudiyanke, ada tuugii Tawreeta Muusaa, ada mantoroo kawtal maa e Laamdo, ¹⁸ ada anndi muuyde Laamdo, ada waawi subaade ko woodi sabo a jannginaama Tawreeta oon. ¹⁹ A tannyorii wo a dowoowo wumbe, wo a annoora wonbe e nimre been. ²⁰ Ada waajoo be njanggaay been, ada janngina sukaaŋe saabe ko njogidaa anndal e goonga faa hibbi e ley Tawreeta Muusaa oon duum. ²¹ Woodi ndelle, ada tindina wobbe, yalla a tindintaa hoore maa naa? Ada waajoo taa mbujjee, a wujjataa naa? ²² Ada wi'a taa njeenee, a jeenataa naa? Ada harmina tooruuji, a wujjataa ley cuudi majji toon naa? ²³ Aan mantortodo Tawreeta, a huufintaa innde Laamdo e luttugol maa Tawreeta oon naa? ²⁴ Dum wadi de Binndi diin mbi'i: «Onon ngadi de yimbe be nganaa Alhuudiyankooŋe been ina mbonkoo innde Laamdo.»*

²⁵ Woodi, si ada hayba jamirooje Tawreeta, taadagol Alhuudiyankooŋe ina waawi nafude ma. Ammaa si ada lotta jamirooje deen, a laatake hono mo taadaaki ni. ²⁶ Si mo taadaaki haybii jamirooje Tawreeta, wanaa Laamdo ndaardan joomum hono o taadiido nii naa? ²⁷ Mo taadaaki de na hayba Tawreeta Muusaa oon, kam saroyte aan luttudo Tawreeta oon, fay si a taadiido anndudo Binndi diin. ²⁸ Sabo wanaa ko yi'etee duum wadata neddo Alhuudiyanke jaati, wanaa ko golletee e banndu duum woni taadagol. ²⁹ Wo ko yi'ataake duum wadata neddo Alhuudiyanke jaati, taadagol du ley bernde muudum tawetee. Wo Ruuhu gollata dum, wanaa binndi. Manoore neddo oon, wanaa to yimbe yuurata, wo to Laamdo nde yuurata.

---

* 2:24 Esaaya 52.5.

3

¹ Ndelle, dume Alhuudiya'en burdi lenyi godfi? Dume woni nafaa taadagol? ² Ina heewi e alhaaliiji fuu. Ko artii fuu, Laamdo halfinii be konngol muudum. ³ Goonga, wobbe maŋbe koolnaaki. Yalla dum ina waawi bonnude ko Laamdo wo koolniido duum naa? ⁴ Dum waawaa koy! Fay si yimbe fuu wo fewoobe, tilay Laamdo kaa annditee wo goongante. Wo hono noon winndiraa:

«Fonnditaare maada ina annditee e ko kaalataa duum, si a sardaama du fu, a liban.»*

⁵ Do mi haaldan hono no wobbe kaaldata ni: si oonyaare meeden ina beyda hollude fonnditaare Laamdo ndeen, noy mbi'eten? Yalla en mbi'an Laamdo wo oonyiido si jippinii tikkere muudum dow meeden naa? ⁶ Fay seeda! Sabo si Laamdo wo oonyiido, noy o sarortoo adunaaru ndu? ⁷ Goddo na waawi wi'ude faa hannden: si fewre am beydii hollude goongalaaku Laamdo faa dum mawninii teddeengal muudum, ko wadi mido saree hono wo mi luttoowo? ⁸ Si neddo na miilira nii fu, wi'an: «Ngaden ko boni faa ko woodi funta.» Won mbonkotoobe ina mbi'a enen du eden mbiira noon. Yimbe been kaa, jukkungo muŋben ina foti e golle muŋben.

No yimbe fuu ndonkiri laataade fonnditiibe

⁹ Ndelle, enen Alhuudiyankooŋe been, eden buri yimbe heddiibe naa? En buraa koy. Sabo mi hollii Alhuudiyanke e mo wanaa Alhuudiyanke fuu e ley hakkeji ngoni. ¹⁰ Wo hono no winndiraa:

«Walaa fuu ponnditiido, fay gooto,

¹¹ fay gooto walaa paamal,
fay gooto filataako Laamdo.

¹² Yimbe fuu mbosake laawol, fuu laatake bolbe.
Walaa fuu gadoowo ko woodi, fay gooto.»†

* 3:4 Jabuura 51.6. † 3:12 Jabuura 14.1-3, 53.2-4.

- 13 «Kunndude maŋbe ina nga'i hono caabeeje udditiide ni,
 demle maŋbe ina kaala hiila.
 Toni maŋbe ina caawi tooke bolle.»‡
- 14 «Kunndude maŋbe ina keewi kuddi e haalaaji met-
 tufi.»§
- 15 «Koyde maŋbe ina njaawi rufude yiyam.
 16 Bonanda e mettorgal ina njokki be to be njahata
 fuu,
 17 be anndaa laawol jam.»*
- 18 «Kulol Laamdo walaa e berde maŋbe fey.»†
- 19 Eden anndi huunde fuu ko Tawreeta Muusaa oon wi'i,
 wo wonbe e ley muudum been haaldi, faa kunndude fuu
 ndeyyinoo, de yimbe adunaaru fuu paama ina poti e hi-
 iteede kiite Laamdo. 20 Sabo fay gooto ndaardataake pon-
 nditiido yeeso Laamdo saabe haybude muudum Tawreeta
 Muusaa. Si goonga, golle Tawreeta oon haadii e anndinde
 yimbe ko woni hakke.

No yimbe laartoo fonnditiibe yeeso Laamdo

21 Ammaa joonin Laamdo banganii no fonnditaare
 muudum hebirtee ko wanaa haybude Tawreeta Muusaa.
 Tawreeta oon e dewte annabaabe deen kaaliino kabaaru
 majjum: 22 o ndaardan goondinbe been fuu wo fonnditiibe
 saabe goondinal mubben Iisaa Almasiihu. Sabo walaa
 ko senndi yimbe: 23 yimbe fuu luttii, kewtaay yottaade
 darja Laamdo. 24 Ammaa Laamdo tiigorake be fonnditiibe
 e dokkal saabe hinney muudum. O wadirii dum e Iisaa
 Almasiihu dimdindo be oon. 25 Wo kam Laamdo wadi
 kirsamaari ittoori hakkeeki‡, faa ittiri hakkeeki goondinbe
 diin e yiyam muudum. Hono noon Laamdo holliri
 fonnditaare muudum, fay si jukkaakino luttube arande

‡ 3:13 Jabuura 5.10, 140.4. § 3:14 Jabuura 10.7. * 3:17 Esaaya 59.7-8.

† 3:18 Jabuura 36.2. ‡ 3:25 Haala kirsamaari kaan, e geresankoore ina
 waawi hollude kirsamaari ittoori hakke, ittoori nganyaandi hakkunde yimbe
 e Laamdo du.

²⁶ saabe munyal muudum. O wadirii dum faa o ɓangina fonnditaare makko ley jamaanu mo ngonden o, faa o holla wo o ponnditiido, woodi du, neddo fuu goondindo Iisaa, o ndaardan dum ponnditiido.

²⁷ Ndelle, dume neddo waawi mantoraade? Walaa! Haybude Tawreeta Muusaa oon wadi dum naa? Wanaa! Goondinal tan wadi dum! ²⁸ Sabo miden anndi neddo ndaardete ponnditiido saabe goondinal muudum, wanaa saabe haybugol muudum Tawreeta. ²⁹ Naa Laamdo wo Laamdo Alhuudiyankooŋe tan naa? Wanaa wo o Laamdo lenyi goddi diin du naa? Goonga, wo o Laamdo lenyi goddi diin du. ³⁰ Sabo Laamdo gooto woodi, ndaardoowo taadiibe been fonnditiibe saabe goondinal muɓben, ɓe taadaaki been du o ndaardan dum'en fonnditiibe saabe goondinal muɓben. ³¹ Ndelle, min ngadii Tawreeta Muusaa oon wo ɓolum saabe goondinal naa? Fay seeda! Min ɓoldinaay mo, min tabintinii mo!

4

Haala goondinal Ibrahiima

¹ Dume mbi'eten dow Ibrahiima maami en oon? Dume o ekitii dow kabaaru oon? ² Si tawiino o laatake ponnditiido saabe gollleeji makko diin, ndeen imo waawunoo mantaade. De yeeso Laamdo kaa o waawaa mantaade. ³ Sabo Binndi diin mbi'ii: «Ibrahiima goondinii Laamdo, de Laamdo hiisorii mo saabe majjum wo o ponnditiido.»* ⁴ Woodi, si neddo gollii fu, njobdi muudum hiisortaake hono moyfere, wo ko tilsii yobeede. ⁵ Ammaa yeeso Laamdo neddo waawaa yowude jikke muudum dow golle mum. Sanaa o goondina Laamdo baawdo nanngirde bonɓe wo fonnditiibe oon, ndeen goondinal makko hiisete wo fonnditaare. ⁶ Noon Daawda du haaliri dow

---

* 4:3 Fudfoode 15.6.

barke neddo mo Laamdo hiisorii ponnditiido baka gollleeji ngalaa. O wi'ii:

⁷ «Barke woodanii yimbe be lutti muɓben njaafaa,
be hakkeji muɓben mooytaa.

⁸ Barke woodanii neddo fuu mo Joomiraado hiisaaki hakkeji muudum.»†

⁹ Yalla taadiibe been tan njeji barke oon naa? Yalla be taadaaki been ngalaa toon naa? En mbi'ii: wo saabe goondinal Laamdo hiisorii Ibrahiima wo ponnditiido.

¹⁰ Ndelle, noy Ibrahiima worrunoo nde ndaardanoo wo ponnditiido ndeen? O taadiido naa o wanaa? Si goonga, o ndaardaama o ponnditiido gilla o taadaaki. ¹¹ Taadagol makko du wo maande holloore fonnditaare makko saabe goondinal ngal o woodunoo gilla o taadaaki. Hono noon, o laatorii maama goondinbe be taadaaki been fuu, faa been du kiisoree wo fonnditiibe. ¹² Kanko woni baaba taadiibe du, de be kaadaay e taadagol tan. Wo be jokkuŋe laawol makko du, kanko baaba meeden Ibrahiima goondindo Laamdo gilla taadaaki.

Amaana mo Laamdo wadani Ibrahiima

¹³ Laamdo aadake hokkude Ibrahiima e yuwdi muudum adunaaru ndu. Amaana oon daraaki dow ko Ibrahiima jokki Tawreeta oon, ammaa darake dow fonnditaare nde Ibrahiima hebi saabe goondinal muudum ndeen. ¹⁴ Sabo si amaana oon darake dow jokkugol Tawreeta fu, goondinal laatake bolal, woodi amaana oon du nafataa. ¹⁵ Sabo jamirooje Tawreeta deen wo jukkungo Laamdo ngaddata. De si jamirooje ngalaa fu, lutti du ngalaa.

¹⁶ Ndelle, amaana Laamdo oon wo dow goondinal yowii, faa laatooyere makko. O tabitan e yuwdi Ibrahiima fuu, wanaa hokkaabe Tawreeta tan, ammaa goondinirbe no Ibrahiima goondiniri ni been fuu. Kanko

---

† 4:8 Jabuura 32.1-2.

woni maama meeden en fuu. ¹⁷ Dum ina hawra e ko winndaa dow Ibrahiima: «Mi wadii ma baaba lenyi keewdi.»‡ Wo noon dum laatorii yeeso Laamdo mo Ibrahiima goondini, kokkoowo maaybe nguurndam, jamiroowo ko walaa duum laato. ¹⁸ Fay si Ibrahiima walaa daliili dow ko yowa jikke muudum hebude yuwdi katin, o heddii imo goondini. Wo nii o laatorii baaba lenyi keewdi no Laamdo wiirunoo mo ni: «Hono nii yuwdi maada fotata.»§ ¹⁹ Ibrahiima duubi muudum ina ngada hono hemre, ammaa goondinal mum lokkidaay nde yi'unoo banndu mum naywii, deekum Saaratu oon du naywii, faltake rimude. ²⁰ O sikkitiraay amaana Laamdo oon. Ko laatii dey, goondinal makko beydii semmbe, o teddini Laamdo. ²¹ O tannyorii Laamdo ina waawi tabintinde amaana muudum. ²² Saabe duum, «Laamdo hiisorii mo wo o ponnditiido.» ²³ Ko Binndi diin mbi'i «Laamdo hiisorake mo wo o ponnditiido» duum, wanaa saabe makko tan winndiraa. ²⁴ Idum winndiraa saabe meeden enen du. Laamdo hiisorto en fonnditiibe, enen goondinbe Laamdo iirtinii Joomiraado meeden Iisaa e maayde oon. ²⁵ O hokkitiraama, o maayi saabe lutti men, de o iirtinaa faa ndaardeden fonnditiibe.

5

Haala jam hakkunde meeden e Laamdo

¹ Ko kebuden ndaardeede fonnditiibe saabe goondinal duum, wadii jam hakkunde meeden e Laamdo saabe Joomiraado men Iisaa Almasiihu. ² Kam udditani en dammbugal hinney Laamdo mo ngonden joonin saabe goondinal meeden. Ley majjum eden ceyoroo jikke won-dude e darja Laamdo. ³ Wanaa dum tan, eden ceyoroo torraaji meeden du sabo eden anndi torraaji ndimata

‡ 4:17 Fudfoode 17.5. § 4:18 Fudfoode 15.5.

munyaal, ⁴ munyaal du rima ne'aaku, ne'aaku du rima jikke. ⁵ Jikke oon du waasataake, sabo Ruuhu Ceniido mo kokkaden oon hebbinii en njinngu Laamdo.

⁶ Sabo ley wakkati mo Laamdo subii oon, nde tawanoo en ngalaano semmbe ndeen, Almasiihu maayani en, enen luttube Laamdo. ⁷ Ina tiidi ko goddo jaba maayande neddo fay si wo ponnditiido. Ina hasii goddo suusa maayande lobbo. ⁸ Ammaa Laamdo hollii no yidiri en ko Almasiihu maayanii en gilla en luttube. ⁹ Joonin ko ndaardaden en fonnditiibe saabe yiyam makko duum, tannyoral en ndadan tikkere Laamdo du saabe makko. ¹⁰ Sabo nde laatinoden waybe Laamdo ndeen, Laamdo rewrintinii en e muudum saabe maayde Biyum. Ko ndewrintinaden e makko joonin duum, sikke fuu walaa en kisinte saabe nguurndam Biyiiko oon du. ¹¹ De wanaa duum tan, ammaa eden ceyoroo Laamdo saabe Joomiraado men Iisaa Almasiihu, dewrintindo en e Laamdo oon.

No Aadama nannditirta e Almasiihu

¹² Joonin le, wo saabe neddo gooto de hakke naati e adunaaru, woodi hakkeji diin du ngaddi maayde. Noon maayde ndeen yottorii yimbe fuu, sabo be fuu be luttii. ¹³ Si goonga, gilla Tawreeta Muusaa oon jippinaaka, hakkeji ina ngoodi e adunaaru ndu. De si jamirooje Tawreeta ngalaa, hakkeji kiisataake. ¹⁴ Gilla e Aadama faa e Muusaa, walaa fuu mo maayde jaalaaki, fay yimbe be ngadaay hakke iri mo Aadama wadi nde luttunoo yamiroore Laamdo. Aadama oon wo alhaali garoowo oon.

¹⁵ Ammaa en kaanaa fonndude luttal Aadama e dokkal Laamdo. Goonga, yimbe heewbe maayii saabe luttal neddo gooto. Ammaa hinney Laamdo, kam e dokkal ngal hokki yimbe heewbe saabe neddo gooto ina buri dum fuu manngu. Neddo oon woni Iisaa Almasiihu. ¹⁶ Katin du en kaanaa fonndude ko dokkal Laamdo rimata duum e ko

luttal nedŋo gooto rimata duum. Sabo sariya wadaama dow luttal gootal ngaal, de dum waddi jukkungo. Ammaa moyŋere Laamŋo mawnde wari caggal luttu keewdi, de dum waddi fonnditaare. ¹⁷ Wo saabe luttal nedŋo gooto maayde laamorii yimbe. Ammaa dum waawaa fonndeede e laamagol heboobe moyŋere Laamŋo heewnde e dokkal fonnditaare been. Been laamortoo e nguurndam saabe nedŋo gooto. Oon woni Iisaa Almasiihu.

¹⁸ Ndelle, no luttal nedŋo gooto waddirani yimbe fuu jukkungo ni, hono noon du gollal ponnditiingal ngal nedŋo gooto golli ina laatanoo yimbe fuu fonnditaare e nguurndam. ¹⁹ No salaare nedŋo gooto wadiri yimbe heewbe luttube ni, hono noon dowtaare nedŋo gooto du wadiroyta heewbe ndaardee fonnditiibe.

²⁰ Tawreeta naatii faa luttu beyda annditeede. Ammaa fay ko luttu keewi duum fu, hinney Laamŋo ŋuri heewude. ²¹ Hono no luttal laamorii de waddi maayde ni, hono noon hinney Laamŋo oon du laamortoo saabe fonnditaare, faa yaara en to nguurndam nduumiidam saabe Iisaa Almasiihu Joomiraado meeden.

6

Haala maaydude e Almasiihu e wuurdude e muudum

¹ Ndelle, dume mbi'eten? En keddoto e hakkeji yalla hinney Laamŋo ina beydoo naa? ² Kayto! Dum waawaa laataade! En ceedii e hakkeji faa laatoden maaybe to majji. Ndelle noy mbuurdirten ley majji katin? ³ Odon anndi lootagal meeden batisima kaɓɓungal en e Iisaa Almasiihu ngaal hawtii en e maayde muudum du. ⁴ Ndelle, e ley lootagal batisima ngaal en maaydii e makko, en uwidaama e makko. Ndeen du, no Almasiihu iirtorii e hakkunde maaybe saabe baawde Baabiiwo teddude deen, enen du en mbuurda noon nguurndam kesam. ⁵ Sabo

si en kawtii e makko ley maayde nanndunde e maayde makko, en kawtan e makko ummitagol nanndungol e ngol makko. ⁶Ndelle eden paami dum do: tomottaaku meeden kiinngu nguun tontidaama e makko dow leggal palaangal, faa baawde balli men luttooji diin kalka, faa tawee en nganaa maccube hakke katin. ⁷Sabo si neddo maayii fu, yaltii e hawju hakke. ⁸Ko maayduden e Almasiihu duum, eden koolii en mbuurdan e makko du. ⁹Sabo eden anndi ko Almasiihu iirtii e hakkunde maaybe duum, maayataa katin. Maayde walaa baawde dow makko katin. ¹⁰Ko o maayi duum, wo saabe hakkeji yimbe nde wootere faa abada. Joonin ko o wuuri duum, wo muuyde Laamdo o wuurani. ¹¹Hono noon, onon du, laatee maaybe be hakkeji laamaaki, de laatanodon Laamdo wuurube e kawtal Iisaa Almasiihu.

¹²Ndelle, taa accee hakke laamoo balli moodon maayooji diin faa njokkon muuyde majji. ¹³Taa kokkitiree terde balli mon hakke, taa ngadon de kabitirde oonyaare. Kokkee ko'e mon Laamdo, sabo on iirtinaama e maayde, odon mbuuri. Kokkee terde moodon Laamdo faa de laato kabitirde fonnditaare. ¹⁴Hakke laamataako on katin, sabo on ngalaa ley jamirooje Tawreeta. Wo ley hinney Laamdo ngondon.

No yimbe laartoo golloobe dwtaniiibe fonnditaare

¹⁵Ndelle noy? Yalla en ngadan hakke sabo ley hinney ngonden wanaa ley Tawreeta naa? Kayto! Dum waawaa laataade! ¹⁶On paamaay naa? Si on kokkii goddo ko'e mon faa ngollanon dum, dwtanodon dum fu, on laatake maccube mo dwtantodon oon. Ndelle, naa on laatake maccube hakke jaarowo on e maayde, naa on dwtanake Laamdo jaarowo on e fonnditaare. ¹⁷Ammaa jettooje ngoodanii Laamdo! Arande wo on maccube hakke, de joonin on laatake jokkirbe laawol ngol njannginadon

ngool e berde laabude. ¹⁸ On ndimdinaama e hakke, on laatake maccuɓe fonnditaare. ¹⁹ Mido haalda do no yimbe paamirta ni saabe lokkaaku moodon. Arande odon ngattunoo terde mon ley hawju tuundi e bonanda faa ko boni beydoo. Joonin kaa, ngadiron de noon ley hawju fonnditaare faa ngollon ko senii.

²⁰ Nde ngonnodon ley maccungaaku hakke ndeen, on laataakino golloobe dwtaniibe fonnditaare. ²¹ Nafaa oye keɓuɗon e majjum wakkati oon? Fay huunde, si wanaa ko cemtirton hannden duum, sabo cakitte majjum wo maayde. ²² Ammaa joonin, on ndimdinaama e maccungaaku hakke, on laatake maccuɓe Laamɗo. Nafaa mo keɓuɗon wo joonnde seniinde, de cakitte majjum du wo nguurndam nduumiidam. ²³ Sabo njobdi hakke wo maayde, ammaa dokkal Laamɗo wo nguurndam nduumiidam e ley kawtal Iisaa Almasiihu Joomiraado meeden.

7

No yimbe kabbitiraa e jamirooje Tawreeta

¹ Sakiraabe, mido haalana on onon annduɓe Tawreeta Muusaa. Odon anndi jamirooje Tawreeta na ndawrana neddo haddi nguurndam muudum tan. ² Hono nii debbo ɓaɗaado du, jamirooje kabbiri dum e gorum oon si gorum oon ina wuuri. Ammaa si gorum oon maayii fu, o habbitaama e jamirooje kabbunoodo mo deen. ³ Si goddo ɓanji mo e ley nguurndam goriiko oon, wi'ete wo o jeenoowo. Ammaa si goriiko oon maayii, jamirooje deen njoppan mo, o wi'ataake jeenoowo si o ɓanjurii e gorko goddo. ⁴ Sakiraabe am, onon du, fodde Tawreeta Muusaa, on laatake maayɓe. On yuwii e ley muudum saabe ɓanndu Almasiihu tontanaandu on nduun faa njeɗaɗon e muudum. Kam woni mo Laamɗo iirtini e hakkunde maayɓe oon faa ngollen ko welata Laamɗo. ⁵ Wakkati nde ngonnoden ley

hawju muuyde terde ndeen, muuyde meeden bonde de Tawreeta ummini deen ina ngolla e balli men faa njaara en to maayde. ⁶ Ammaa joonin, en ndimɗinaama e Tawreeta. Fodde Tawreeta kaɓɓunoodo en oon, en laatake maayɓe, faa mbaawen gollande Laamɗo dow laawol kesol ngol Ruuhu muudum hawjii, wanaa dow laawol kiinngol ngol binndi njamirnoo.

No Tawreeta Muusaa anndiniri ko woni luttal

⁷ Ndelle, dume mbi'eten? Tawreeta Muusaa oon wo hakke naa? Wanaa koy! Ammaa, si Tawreeta walaa fu, mi anndaano ko woni hakke. Sabo mi anndaano ko woni muuyude ko jeyaa si Tawreeta wi'aayno: «Taa muuyu ko a jeyaa!» ⁸ Ammaa hakke adii ko jamirooje kadi duum, de wadi e am siyiji muuyde terde fuu. Sabo si Tawreeta walaano fu, hakke wo huunde waatunde. ⁹ Miin e hoore am, nde mi anndaano Tawreeta arande ndeen, mido wuurnoo, ammaa ko kadaadi diin ngari duum, hakkeegi laatii buurɗi, ¹⁰ de miin du, maayumi. Jamirooje kaanunoodo wafande kam nguurndam deen, laatii jaarooje kam to maayde. ¹¹ Sabo hakke adii kadaadi diin, de hiili kam, wardi kam di. ¹² Ndelle, Tawreeta Muusaa wo ceniido, jamirooje deen du wo ceniide, wo ponnditiide, wo moyyude.

¹³ Ndelle, yalla ko woodi waddanii kam maayde naa? Dum waawaa laataade! Wo hakke wadi dum. Hono nii hakke annditirtee wo hakke jaati, sabo o nawtorake ko woodi faa rimana kam maayde. Ndelle, jamirooje deen kolli hakke oon wo huunde bonnde faa faltii haddi.

Haala durwugol neddo e hakke

¹⁴ Eden anndi Tawreeta Muusaa oon to Ruuhu Ceniido yuuri. De miin kaa, mi adunanke tan mo hakke dawrani. ¹⁵ Sabo mi faamaay ko ngadamma duum: ko njidumi wadude duum, mi wadataa dum, de ko mbanyumi duum,

wo duum ngadammi. ¹⁶ Si mido wada ko mi yidaa wadude duum, ina holla mi jabii jamirooje Tawreeta deen ina mboodi. ¹⁷ Ndelle, wanaa miin wadirta noon, wo hakke gondo ley am. ¹⁸ Mido anndi e ley am, dum woni e ley banndu am, ko woodi walaa e muudum. Yidude wadude ko woodi ina woni e am, de mi waawaa wadude dum. ¹⁹ Mi wadataa ko woodi ko njidumi duum, wo ko boni ko mi yidaa duum ngadammi. ²⁰ Ammaa si mi wadii ko mi yidaa, wanaa miin gollirta noon, wo hakke gondo ley am oon. ²¹ Ko taykiimi dey: wakkati fuu mido yidi wadude ko woodi, de ko boni ina woni e am, ina hada kam. ²² E ley bernde am mido seyoro Jamirooje Laamdo deen. ²³ Ammaa mido maata al'aada bondo e ley banndu am, ina haba e laawol ngol hakkillo am wi'i na woodi ngool. Al'aada bondo oon ina wada kam maccudo hakke gondo ley banndu am oon. ²⁴ Kay, mido yurminii! Moy waawi dannude kam e banndu yaarooru kam to maayde ndu? ²⁵ Jettooje ngoodanii Laamdo saabe Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu!

Ndelle miin, e ley hakkillo am wo mi maccudo jamirooje Laamdo, ammaa e banndu am wo mi maccudo laawol hakke.

8

Haala nguurndam kawtudam e Ruuhu Laamdo

¹ Joonin kaa, jukkungo fuu walaa e hawtuɓe e Iisaa Almasiihu been, ² sabo baawde Ruuhu kokkooje en nguurndam saabe Iisaa Almasiihu deen ndimdinii en e baawde hakke e maayde fuu. ³ Ko Tawreeta Muusaa waawaayno wadude saabe lokkaaku balli men, wo duum Laamdo wadi. O nuli Biyiiko e ley tagaadi nanndundi e biɓɓe-Aadama jom'en hakkeji been faa itta hakke. E ley tagaadi ndiin o jukkii hakke golloowo e ley balli men. ⁴ Dum fuu wo faa laabal ngal Tawreeta yamiri ngaal hiɓɓa e dow

meeden, enen jokkubē Ruuhu bē nganaa jokkubē muuyde terde been. ⁵ Jokkubē muuyde terde been, muuyde terde na ndawrana hakkillooji muɓben. De jokkubē Ruuhu been, wo Ruuhu dawranta hakkillooji muɓben. ⁶ Hakkillo jokkoowo muuyde terde muudum, na waddana joomum maayde. Hakkillo jokkoowo ko Ruuhu jeyi du, na waddana joomum nguurndam e jam. ⁷ Sabo hakkillo jokkoowo muuyde terde muudum tan ina wanyi Laamdo. Joomum dɔwantaako Jamirooje Laamdo deen. Si goonga du, waawaa. ⁸ Jokkubē muuyde terde been mbaawaa welude Laamdo.

⁹ De onon le, on njokkataa muuyde terde, ammaa odon njokka Ruuhu, si goonga fu Ruuhu Laamdo ina woni ley berde moodon. Neddo fuu mo walaa Ruuhu Almasiihu oon, waldaa e Almasiihu. ¹⁰ Kaa si Almasiihu ina woni e moodon, fay si taweede balli mon wo maaydi saabe hakke, yonkiiji mon kaa wo buurdi saabe on ndaardaama on fonnditiibe. ¹¹ Si Ruuhu Laamdo ina woni ley berde moodon, Laamdo buurtindo Iisaa Almasiihu e hakkunde maaybe oon, hokkan balli mon maayooji diin nguurndam, hokkiran dum Ruuhu muudum gondo ley berde mon oon.

¹² Ndelle, sakiraabe, won ko tilsani en, de dum wanaa jokkude muuyde terde. ¹³ Sabo si on mbuurdii odon njokka muuyde terde, on maayan. Ammaa si on mbardii muuyde deen Ruuhu Laamdo fu, on mbuuran. ¹⁴ Be Ruuhu Laamdo dowata fuu wo biɓbe Laamdo. ¹⁵ Laamdo hokkaay on Ruuhu gadoowo on maccube faa ngarton e kulol. O hokkii on Ruuhu gadoowo on biɓbe Laamdo. Kam wadata faa noddiren Laamdo «Abba». ¹⁶ Ruuhu oon e hoore muudum na hawta e berde meeden faa laamna en wo en biɓbe Laamdo. ¹⁷ Si en biɓbe, wo en ronooŋe du. En ndonan ko Laamdo aadiinoo duum, en ndondan e Almasiihu du. Sabo sini en njardi torra e makko fu, en kebidan e makko teddeengal du.

Haala teddeengal garoowal

¹⁸ Mi hiisake torraaji wakkati joonin mbaawaa fondeede e teddeengal ngal Laamdo banginanta en. ¹⁹ Si goonga, tagoore fuu ina heppi nyannde nde Laamdo banginta biŋbe muudum ndeen. ²⁰ Sabo tagoore ndeen ina faddee hiŋbinde ko nde jeyi gollude. Wanaa e muuyde mayre dum wadaa, wo Laamdo muuynoo dum. Ammaa jikke ina heddi, ²¹ sabo tagoore ndeen rimdinte e maccungaaku nyolngu, yaaree e ley ndimaaku e teddeengal ngal biŋbe Laamdo ndesanaa. ²² Sabo eden anndi, faa joonin tagoore ndeen fuu ina uuma ina tampi e naawalla njatawere. ²³ Wanaa ko tagaa tan uumata, enen hebirbe Ruuhu Laamdo oon hono dokkal Laamdo artiingal, enen du eden uuma. Eden keppi Laamdo wadaay en biŋbe muudum, de rimdina balli men. ²⁴ En kisinaama, de wo ley jikke dow ko warata tafon. De jikke kebaado selii laataade jikke, sabo neddo yowataa jikke e dow ko hebi. ²⁵ Ammaa si eden njowi jikke e dow ko en kebaay tafon, en ndoomiran dum munyal.

²⁶ Katin du, Ruuhu waran na walla en e lokkaaku men. Sabo si goonga, en anndaa no kaanden wadirde du'aare ni. Ammaa Ruuhu oon e hoore muudum nyaaganto en Laamdo, nyaagoranoo en uumaali burdi haalaaji luggude. ²⁷ Laamdo kumpitiido ko woni ley berde men oon du ina anndi anniya Ruuhu, sabo wo e muuyde makko Ruuhu oon nyaagirantoo seniibe been.

²⁸ Eden anndi Laamdo ina gollira huunde fuu faa laatanoo yidube dum ko woodi, be o noddi fodde anniya makko. ²⁹ Sabo be Laamdo anndi gilla tagaaka been, o fodanake dum'en nanndude e Biyiiko oon, faa Biddo oon laatoo afo ardiido dow sakiraabe heewbe. ³⁰ Katin du be o fodanii been, o noddii dum'en, be o noddi been, o tiigorake dum'en fonnditiibe, be o tiigorii fonnditiibe

been du, o hokkii dūm'en ngedu muɓben e teddeengal makko.

Haala njinngu Almasiihu

³¹ Caggal dūum fuu, dume mbi'eten? Si Laamdo ina wondi e meeden, moy waawani en? ³² Kanko, fay ʔiyiiko oon e hoore muudum o hadaay en, o hokkitirii dūm saabe meeden en fuu. Si noon woni moyʔere makko, wanaa o hokkidan en e muudum huunde fuu naa? ³³ Moy yaarata ʔe Laamdo subii ʔeen sariya? Fay gooto, sabo Laamdo tiigorake ʔe fonnditiibe! ³⁴ Moy waawi felude ʔe yeeso sariya? Fay gooto, sabo Iisaa Almasiihu maayii, ko ʔuri dūm du, o iirtake. Imo joodii gere nyaamo Laamdo, imo nyaaganoo en. ³⁵ Dume waawi senndude en e njinngu Almasiihu? Tiidallaaji naa, ʔillaare naa, torra naa, yolbere naa, kolndam naa, masiiba naa, maa kaafaahi naa? ³⁶ Wo hono no Binndi diin mbiiri:

«Saabe maada miden nesa maayde

nyannde fuu,

miden ndardee hono baali kirseteedi ni.»*

³⁷ Ammaa e ley majjum fuu, saabe jiddo en oon, eden ʔuri fay jaalotoobe. ³⁸ Sabo mido tannyori, wanaa maayde, wanaa nguurndam, wanaa maleyka'en, wanaa laamu, wanaa ko wari joonin, wanaa ko waroyta, wanaa semmbe, ³⁹ wanaa ko woni faa dow, wanaa ko woni faa ley, huunde fuu ko tagaa waawaa senndude en e njinngu ngu Laamdo wadani en ley kawtal meeden e Joomiraado men Iisaa Almasiihu.

9

Haala lenyol ngol Laamdo subii

¹ Wo goonga kaalammi miin kawtuɗo e Almasiihu, mi fenataa. ʔernde am nde Ruuhu Ceniido dowata

---

* 8:36 Jabuura 44.23.

ndeen, ina seedanoo kam mido haala goonga. ² Bernde am ina woodi mettorgal cattungal, nde selataa naawude ³ saabe Alhuudiyankooŋe been. Mi jabanno laataade kudaado mi seeda e Almasiihu miin e hoore am si ina nafannoo sakiraabe am be kawtumi yuwdi been. ⁴ Been ngoni Israa'iila'en. Laamdo wadi be biɓbe muudum, holli be teddeengal muudum. Kambe njeji aadiiji diin e Tawreeta Muusaa oon. Wo kambe Laamdo anndini no be ndewirta dum, kambe Laamdo wadani amaanaaji muudum. ⁵ Kambe yuuri e maamiraabe Israa'iila arandebe been. Almasiihu du, neddaaku muudum yuuri e lenyol ngool. Jettooje ngoodanii Laamdo tiimudo huunde fuu faa abada! Aamiina.

⁶ Dum fuu wanaa wi'ude konngol Laamdo ngool hungake laataade. Sabo wanaa yuurube e Israa'iila been fuu ngoni Israa'iilankooŋe, ⁷ wanaa yuurube e Ibrahiima been fuu ngoni biɓbe muudum jaati. Sabo Laamdo wi'ii Ibrahiima: «Wo faro Isiyaaka yuwdi maa hiisortee.»* ⁸ Inan ko dum yidi wi'ude: wanaa biɓbe Ibrahiima rimiraabe no yimbe fuu ndimirtee nii ngoni biɓbe Laamdo, ammaa wo rimiraabe saabe amaana been tiigora wo yuwdi makko. ⁹ Sabo Laamdo wadii amaana e haalaaji diin, wi'i, «Mi wartan e hono wakkati o mawuuri, de Saaratu heban biɓdo gorko.»† ¹⁰ Wanaa dum tan. Ndaaren no Rebeka hooyiri reedu biɓbe dido du. Baaba maɓbe wo gooto, Isiyaaka, maami en oon. ¹¹⁻¹² Gilla biɓbe been ndimaaka sakko be ngada ko woodi naa ko boni, ndeen Laamdo wi'i Rebeka: «Mawniiwo oon laatoto maccudo minyiiwo oon.»‡ O wadirii noon faa anniya makko dow subagol tabita. Subagol makko ngool yowaaki e golle yimbe, wo e Laamdo noddoo wo oon ngol yowii. ¹³ Wo noon Binndi

---

* 9:7 Fudfoode 21.12. † 9:9 Fudfoode 18.10, 14. ‡ 9:11-12 Fudfoode 25.23.

diin mbiiri: «Yaakuuba korsinmi, de Isuwa mbanyumi.»§

¹⁴ Ndelle, dume mbi'eten? Laamdo wo oonyiido naa? Kayto! Fay seeda! ¹⁵ Inan ko o wi'i Muusaa:

«Mi hinnoto mo muuyumi hinnaade,
mi yurmoto mo muuyumi yurmaade.»*

¹⁶ Ndelle, suɓagol makko yowaaki e muuyde neddo naa e tinnaare muudum, ammaa wo dow Laamdo jurmotoodo oon ngol yowii. ¹⁷ Sabo e ley Binndi diin, Laamdo wi'ii Fira'awna: «Ko ngadirmaami kaananke dey, faa mi hollira baawde am e maada, katin du faa innde am gooynee e adunaaru ndu fuu.»† ¹⁸ Ndelle, Laamdo yurmoto mo muuyi, yoornan bernde mo muuyi.

¹⁹ Ndelle on yaman kam: «Si wo noon worri fu, dume Laamdo felirta yimbe? Moy waawi salaade muuyde makko deen?» ²⁰ Aan bii-Aadama oon, wo a moy faa njeddaa Laamdo? Yalla loonde mahaande ina yama mahudo dum oon: «Ko wadi de mahirdaa kam ni?»
²¹ Mahoowo loode ina waawi wadude e loope deen ko yidi fuu: e loopal gootal o maha loonde gollirteende ko teddi, o maha wonnde du gollirteende ko hebaa fuu. ²² Woodi, fay si taweede Laamdo muuyi ɓanginde tikkere muudum e baawde muudum, o munyanii be o tikkani been munyal cattungal, dum woni haanduɓe e halkude been. ²³ O wadirii noon du faa o ɓangina keewal darja makko dow be o yurmotoo been, be o segilanii gilla ko booyi faa ngonda e darja makko. ²⁴ Dum woni enen be o noddi been. De wanaa e ley Alhuudiyankooŋe tan, wo e ley lenyi goddi diin du. ²⁵ Dum woni ko Laamdo wi'i e annabi Hoseya:

«Yimbe ɓe nganaa yimbe am,
mi noddiran ɓe yimbe am,
yimbe ɓe korsinaaka been,

§ 9:13 Malakiya 1.2-3. * 9:15 Wurtagol 33.19. † 9:17 Wurtagol 9.16.

mi noddiran ƒe yimbe am horsuƒe.

²⁶ Katin du, nokku do ƒe mbi'etee ƒe nganaa yimbe am, doon ƒe inndiroytee ƒiƒƒe Laamdo buurdo.»‡

²⁷ Annabi Esaaya du haalii haala Israa'iilankooƒe, wi'i: «Fay si ƒiƒƒe Israa'iila keewiri no njaareendi maayo ni, seeda mabbe tan hisintee, ²⁸ sabo Joomiraado tabintinan konngol muudum dow adunaaru, hiƒƒinan ngol fuu law.»§ ²⁹ Katin du wo nii Esaaya wiirunoo gilla arande:

«Sini Joomiraado jom baawde fuu oon accidaayno en yuwdi, tawanno en laatake hono wuro Sodoma ni, en nanndii e wuro Gomoora.»*

No Laamdo ndaardata goondinbe Iisaa been fonnditiibe

³⁰ Ndelle, dume mbi'eten? Inan ko mbi'eten: yimbe ƒe nganaa Alhuudiyankooƒe ƒe pilaakino fonnditaare been, ƒe kebii fonnditaare, dum woni fonnditaare saabe goondinal. ³¹ Ammaa Israa'iilankooƒe pilorake fonnditaare e jokkugol Tawreeta, de ƒe kebaay fonnditaare ndeen. ³² Ko wadi? Sabo ƒe piloraaki dum goondinal, wo e golle mabbe ƒe pilorii dum. Ndelle ƒe pergake e «hayre fergoore ndeen» ³³ hono no Binndi diin mbiiri ni: «Inan, mi joyɣinan e Siyona hayre nde yimbe pergotoo e muudum, tefaare liɔore dum'en. De goondindo nde fuu semtintaake.»†

10

¹ Sakiraabe, ko muuyumi ley bernde am e ko nyaagotoomi Laamdo wo Israa'iilankooƒe kisinee. ² Mido seedanoo ƒe ƒe njinnganii Laamdo sanne, de jinngi diin ngalɔaa e paamal. ³ Be paamaay fonnditaare nde

‡ 9:26 Hoseya 2.25, 2.1. § 9:28 Esaaya 10.22-23. * 9:29 No Sodoma e Gomoora kalkiraa ni winndaama e ley Fudɔdoode 19.1-29. † 9:33 Esaaya 28.16.

Laamdo hokkata ndeen, faa ƒe pilanii ko'e maƒƒe dabare laataade fonnditiibe. Duum wadi de ƒe dowaanaaki laawol ngol Laamdo ndaardata neddo wo ponnditiido ngool. ⁴ Sabo Almasiihu woni timmoode jamirooje Tawreeta faa goondindo dum fuu ndaardee ponnditiido.

No kisindam woodirani goondindo Almasiihu fuu

⁵ Inan ko Muusaa winndi dow fonnditaare yuurunde e Tawreeta ndeen: «Neddo gadoowo jamirooje Tawreeta, kam wuurdata saabe majje.»* ⁶ Ammaa inan ko haala Laamdo wi'i dow fonnditaare yuurunde e goondinal ndeen: taa wi'u e bernde maa «Moy yeenata dow kammu?» Dum woni faa jippina Almasiihu, ⁷ naa «Moy yahata laakara?» Dum woni faa ummintina Almasiihu e hakkunde maaybe. ⁸ Ndelle, dume Binndi diin mbi'i? «Konngol Laamdo ina badii ma, ingol woni e hunnduko maa, ingol woni e bernde maa.»† Konngol ngool woni kabaaru goondinal ngal min mbaajotoo ngaal. ⁹ Si a wi'ii e hunnduko maa Iisaa wo Joomiraado, de a goondinii e bernde maa Laamdo iirtinii mo e maayde fu, a hisinte. ¹⁰ Sabo wo e bernde neddo goondinta, de Laamdo ndaardan dum ponnditiido. Wo e hunnduko neddo haaldata ko goondini, de Laamdo hisina dum. ¹¹ Wo hono Binndi diin mbiiri: «Goondindo mo fuu semtintaake.» ¹² Joonin, walaa ko senndi Alhuudiyanke e mo wanaa Alhuudiyanke. ƒe fuu Joomii ƒe wo gooto, kam woni kebbinoowo moyyereeji muudum e noddooƒe dum been fuu. ¹³ Sabo «neddo fuu noddudo innde Joomiraado, hisinte.»‡

¹⁴ Ammaa noy ƒe kebirta noddude mo si ƒe ngoondi-naay mo? Noy ƒe ngoondinirta mo si ƒe nanaay kabaaru makko? Noy ƒe nanirta kabaaru makko si baajotoodo

* 10:5 Lewinkooƒe 18.5. † 10:8 Fillitagol Tawreeta 30.12-14. ‡ 10:13 Jowiila 3.5.

walaa? ¹⁵ Noy yimbe mbaajortoo du si nulaaka? Binndi diin mbi'ii: «Ndaar, koyde jottinooje Kabaaru Lobbo na mbelna bernde koy!»§ ¹⁶ De wanaa yimbe fuu njabani Kabaaru Lobbo oon. Annabi Esaaya wi'ii: «Joomiraado, moy goondini waaju amin?»* ¹⁷ Ndelle goondinal ina yuura e nanude waaju, waaju du ina yuura e konngol Almasiihu.

¹⁸ De mido yama yalla Israa'ilankooŋe nanaay naa? Be nanii koy! Aayaare wi'ii:

«Daade maŋbe nanaama e adunaaru fuu, konngi maŋbe njottake faa hoore leydi.»†

¹⁹ Mido yama katin: Israa'ilankooŋe paamaay naa? Gilla arande Muusaa winndii ko Laamdo wi'i:

«Mi wadan faa kiron yimbe be nganaa yuwdi goongaari, mi wadan faa tikkanon yuwdi ndi walaa hakkillo.»‡

²⁰ Ndeen kaa, annabi Esaaya hulaay wi'ude caggal duum: «Yimbe be pilaakino kam been njiitii kam, yimbe be yamanaay kam been du, mi banganii dum'en hoore am.»§

²¹ Ammaa to Israa'iila, Laamdo wi'ii:

«Fajiri faa futuro mido filoo jabbaade yimbe saliiŋe, sat-tube.»*

11

No Laamdo holliri ina yurmoo Israa'ilankooŋe

¹ Ndelle, mido yama yalla Laamdo yoppii yimbe muudum Israa'ilankooŋe been naa? O yoppaay! Sabo miin e hoore am wo mi Israa'ilanke, wo mi yuwdi Ibrahiima, wo e lenyol Benyamin njeyaami. ² Laamdo yoppaay yimbe muudum be subinoo gilla arande been. Yalla on anndaa ko Binndi diin mbi'i nde annabi Iliyaasa

§ 10:15 Esaaya 52.7. * 10:16 Esaaya 53.1. † 10:18 Jabuura 19.5.

‡ 10:19 Fillitagol Tawreeta 32.21. § 10:20 Esaaya 65.1. * 10:21 Esaaya 65.2.

woyanannoo Israa'ilankooŋe been to Laamdo naa? O wi'ii: ³ «Joomiraado, be mbarii annabaabe maa, be kalkii kirsirde maa sadaka. Miin tan heddii, de iŋe ndaara no be mbarda kam.» ⁴ Ammaa dume Laamdo jaabii mo? O wi'ii: «Mi resanii hoore am worbe ujunaaje njeddo be kujidanaay tooru wi'eteendu Ba'al.» ⁵ Hono noon, hakkunde yimbe hannden been, ina woodi yimbe seeda be Laamdo suborii saabe hinney muudum. ⁶ De si o suborake be hinney fu, en anndan o suboraaki be saabe golle mabbe. Si wo saabe golle mabbe fu, hinney Laamdo oon heddataako laataade hinney katin.

⁷ Ndelle, dume laatii? Ko laatii dey, Israa'ilankooŋe been kebaay ko pilotonoo duum, wo be Laamdo subii been ni kebi dum. Heddiibe been, berde muŋben njoornaa ⁸ hono no winndiraa ni:

«Laamdo uddii hakkillooji mabbe,
wumnii gite mabbe, faadinii noppi mabbe.

Faa hannden noon worri.»*

⁹ Daawda du wi'ii:

«Wo rewugol mabbe bonngol ngool laatanoo be tuugol†
faa be njana ley maggol,
laatanoo be fergere faa be njukkee.

¹⁰ Wo gite mabbe niŋbinee taa be nji'a,
wo baawe mabbe turee faa abada!»‡

¹¹ Ndelle, mido yama: ko Alhuudiyankooŋe been pergii duum, yalla wo faa be caama faa abada naa? Wanaa koy! De wo saabe lutti mabbe diin, yimbe be nganaa Alhuudiyankooŋe been kebiri kisindam, faa Alhuudiyankooŋe been kira. ¹² Si lutti mabbe diin laatanake yimbe adunaaru

* 11:8 Fillitagol Tawreeta 29.3, Esaaya 29.10. † 11:9 Tuugolwo ko wobbe mbi'ata huuseeru maa bedorgal. ‡ 11:10 Jabuura 69.23-24.

barke, si mursey maŋŋe du laatanake Ɔe nganaa Alhuudiyankooŋe Ɔeen barke, barke oon buran dum manngu sanne si Alhuudiyankooŋe Ɔeen fuu tuubii.

Haala hisineede yimbe Ɔe nganaa Alhuudiyankooŋe

¹³ Joonin, wo onon yimbe Ɔe nganaa Alhuudiyankooŋe Ɔeen kaaldammi: ko laatiimi nulaado e moodon duum, mido mantoroŋ gollal ngal kokkaami ngaal ¹⁴ de na hasii mi heban waddude kiram e ley lenyol am, faa mi hisina wobbe maŋŋe. ¹⁵ Sabo si woddineede Alhuudiyankooŋe wadi de yimbe adunaaru ndewrintinaa e Laamdo fu, dume laatoytoo si Ɔe njabbowaama? Dum laatorto hono wo Ɔe yaltube e maayde!

¹⁶ Si tamre arandeere sakkaama Laamdo, tame keddiide deen du cakkaama. Si dadi lekki cakkaama Laamdo, licce deen du cakkaama. ¹⁷ Joonin le, Israa'ilankooŋe ina nga'i hono no lekki jaytun ki licce muudum godde caltaa. Aan mo wanaa Alhuudiyanke nanndudo e liccal jaytun laddeehi, a waddaama, a dobaama e jaytun kiin. Nii kebirdaa ngedu e ko yuurata e dadi jaytun kiin. Ada heba barke lekki kiin, ada mawnida e licce godde deen. ¹⁸ Saabe majjum, taa mantodaa yeeso licce caltaade deen. De si ada mantoo fu, miccodaa wanaa aan wuurni dadi diin, wo dadi diin mbuurni ma. ¹⁹ Ina woodi tawee ada wi'a: «Ko wadi de licce deen caltaa dey, wo faa miin mi naata, mi dobee do.» ²⁰ Goonga! Ammaa ko de caltiraa dey, wo rafi goondinal majje. Aan ada heddi e dobeede saabe goondinal maa. Ndelle, taa mawninkina, ammaa hulu. ²¹ Sabo si Laamdo accaay licce arandeeje deen fu, accataa ma aan du. ²² Ndelle, taykita moyyuki Laamdo e tikkere muudum fuu: tikkere makko na woni e saamube Ɔeen, de moyyuki makko na woni e maada sini ada tabiti e moyyuki kiin. Si wanaa duum fu, aan du a saltete. ²³ Israa'ilankooŋe du, si Ɔe njoppii salaare

maŋŋe de ƒe ngoondini fu, Laamdo nannan ƒe katin hono no licce ndobirtee e lekki. Sabo Laamdo ina jogii baawde dobude ƒe e lekki kiin katin. ²⁴ Ndelle aan yuuruo e lekki laddeehi oon, si a saltaama e makki a dobaama e lekki jaytun aawaaki kiin, haala fuu walaa licce yuurse e lekki aawaaki kiin, si caltanooma ina mbaawi dobeede e inna muŋŋen.

No Laamdo yurmortoo yimbe fuu

²⁵ Sakiraaŋe, mi yidaa ndullon ko suudi dum do, heba taa ndaardon ko'e mon wo on jom'en hakkillo: Israa'ilankooŋe laatake yoorbe ƒerde, de dum timman wakkati siyijii yimbe ƒe nganaa Alhuudiyankooŋe fuu ngoondini, naati laamu Laamdo. ²⁶ Hono noon Israa'ilankooŋe been fuu kisinirtee, no Binndi diin mbiiri ni:

«Kisinoowo yuuran e Siyona,
ittan luttal fuu e yuwardi Yaakuuba.»§

²⁷ «Dum woni amaana am e maŋŋe
wakkati nde mooytammi hakkeji maŋŋe.»*

²⁸ Ko Alhuudiyankooŋe been njabaay Kabaaru Lobbo oon duum, ƒe laatorii waybe Laamdo, ammaa wo dum saabe moodon faa kebon Kabaaru oon. De ko Laamdo subii ƒe duum, ƒe laatake ƒe o yidi saabe maamiraabe maŋŋe.

²⁹ Wo noon, sabo Laamdo waylitataa anniya dow mo moyyinani dokke muudum, e dow mo noddi. ³⁰ Onon yimbe ƒe nganaa Alhuudiyankooŋe, arande on calakeno Laamdo, de joonin kaa on kepii yurmeende saabe sattere Alhuudiyankooŋe. ³¹ Noon du, joonin wo been calii Laamdo, de Laamdo yurmii on. De dum laatake faa been du keba yurmeende makko. ³² Sabo Laamdo uddii yimbe fuu e ley salaare, faa o yurmoo ƒe fuu.

§ 11:26 Esaaya 59.20. * 11:27 Yeremiya 31.33-34.

³³ Hey barkeeji Laamdo korsufi ina keewi! Hakkilantaaku makko e anndal makko ina luggi! Fay gooto waawaa anndude anniyaaji makko. Fay gooto waawaa faamude laabi no o gollirta. ³⁴ Wo hono noon winndiraa:

«Moy anndi miilooji Joomiraado?

Moy laatii tindinoowo dum?»†

³⁵ «Moy artii hokkude mo sakko o yoba dum?»‡

³⁶ Si goonga, huunde fuu e makko yuuri, huunde fuu wo kanko tiigii, huunde fuu wo kanko jeyi. Wo teddeengal woodan mo faa abada! Aamiina.

12

No goondinŋe Iisaa kaani wuurdude

¹ Ndelle sakiraabe, mido nyaagoo on sanne saabe yurmeende Laamdo, cakkee ko'e mon laatodon sadaka buurdo, ceniido, beldo Laamdo. Dum woni dewal ngal kaandon rewruude mo ngaal. ² Taa nyemmbitee adunaaru, ammaa accee Laamdo heydfintina hakkilooji mon faa berde moodon mbaylitoo. Ndeen, on mbaawan anndude muuyde Laamdo: ko woodi e ko weli mo e ko hibbi.

³ Saabe moyyere nde Laamdo hokki kam ndeen, mido wi'a mono e moodon fuu: taa njaaree ko'e moodon to on njottaaki, ammaa ndaardon ko'e mon e miilooji hakkilantaaku, kawrooji e goondinal ngal Laamdo etani on ngaal. ⁴ Gooto e meeden fuu ina jogii terde keewde, de terde deen fuu kawtaa golle. ⁵ Hono noon, enen e keewal meeden fuu, wo en neddo gooto e ley kawtal meeden e Almasiihu. En fuu eden njeйдаa no terde fuu njeydiraa e banndu ni.

⁶ En kokkaama dokke ceedude de Laamdo hokkiri en moyyere muudum. Si Laamdo hokkii neddo haaltude konngol ngol watti e muudum, haaltira ngol no fotiri e

† 11:34 Esaaya 40.13. ‡ 11:35 Ayuuba 41.3.

goondinal muudum. ⁷ Mo Laamdo hokki dokkal wallude wobbe, o walla be. Mo o hokki dokkal jannginde, o janngina. ⁸ Mo o hokki dokkal semmbindina yimbe, o semmbindina dum'en. Mo o hokki dokkal moyyande wobbe du, o hokkira e yardaamuye. Mo o hokki dokkal ardaade, o ardoroo tinnaare. Mo o hokki dokkal yurmeende du, o yurmoroo wobbe e seyo.

⁹ Njinngu moodon laatoo ngu waldaa e naafikaaku. Mbanyee ko boni, kabbee e ko woodi. ¹⁰ Njidunduree njinngu sakiraagu, mono fuu teddina bannum faa burna dum hoore muudum. ¹¹ Taa accee tinnitaare mon feewa. Ngollanon Joomiraado e berde mon fuu. ¹² Mbeltee e ley jikke moodon, munyee torra, tinnee keddododon e du'aare. ¹³ Mballee seniibe Laamdo e haajuuji mubben, laatee jabbotoobe weerbe. ¹⁴ Mbarkinee torroobe on. Mbarkinon be, taa kudon be. ¹⁵ Ceyodee e seyiibe, mboydee e woyooŋe. ¹⁶ Laatodee miilo wooto. Taa pilee manngu ammaa kawtee ko'e mon e lokkaabe. Taa tiigoree ko'e mon on jom'en hakkillo. ¹⁷ Si goddo wadii on ko boni, taa njomnitee dum. Kakkilane wadude ko yimbe fuu ndaarata na njardi. ¹⁸ Si na laatoo, ngondiree e yimbe fuu e jam. Pilodon dum haddi no mbaawrudon. ¹⁹ Sakiraabe horsube, taa njomnitane ko'e mon. Ko kaandon wadude dey, accee tikkere Laamdo ndeen yomnitanoo on. Sabo e ley Binndi diin Joomiraado wi'ii: «Miin woni jomnitotoodo, miin yoboyta be.»* ²⁰ Ina winndaa katin: «Si ganyo ma yolbii fu, nyaamnaa dum, si domdii njarnaanaa dum. Si a wadii nii fu, a wadan o semta saabe ko o wadi ko boni duum.»† ²¹ Taa accu ko boni jaale, ammaa jaalora ko boni duum e ko woodi.

---

* 12:19 Fillitagol Tawreeta 32.35. † 12:20 Banndi 25.21-22.

13

Haala dɔwtanaade laamiibe

¹ Mono fuu dɔwtanoo laamiibe, sabo laamu walaa si wanaa yuurungu to Laamɔ. Laamiibe fuu wo Laamɔ joyyini dum'en. ² Saabe duum, neddo fuu caliido laamu leydi salake ko Laamɔ yamiri. Caliido yamiroore Laamɔ du foodanan hoore muudum jukkungo. ³ Gadoowo ko woodi walaa ko huldata hooreebe been, wo gadoowo ko boni hulata be. Ada yidi tawee a hulataa laamiibe leydi naa? Ndelle, ngadaa ko woodi. Ndeen laamu yettete. ⁴ Sabo laamiibe wo gollanoobe Laamɔ faa nafe. Ammaa si tawii wo ko boni ngadataa, kulaa, sabo wanaa bolum laamiibe mbakkorii kaafaahi. Wo be gollanoobe Laamɔ faa be tabintina jukkungo muudum dow gadoowo ko boni fuu. ⁵ Ndelle, tilay dɔwtanodon laamiibe been, wanaa saabe hulde jukkeede tan, ammaa faa taa berde mon pela on du. ⁶ Dum wadi de odon njoba lampo, sabo laamiibe been wo gollanoobe Laamɔ, hokkuba wakkatiiji muɓben fuu faa laamoo. ⁷ Kokkee mono fuu ko jeyi hokkeede. Kokkee lampo mo kaandon hokkude lampo, kokkon tino mo kaandon hokkude tino. Kulon mo kaandon hulude, teddinon mo kaandon teddinde.

No yimbe njeysi yidundurde

⁸ Taa njoganee fay gooto nyamaande. Huunde wootere tan haani laataade nyamaande, dum woni yidundurde. Sabo jiddo gondo muudum fuu, tabintinii jamirooje Tawreeta. ⁹ Odon anndi kadaadi dii do: «Taa jeenu, taa wadu war-hoore, taa wuju, taa muuyu ko a jeyaa». Kanji e jamirooje godde deen fuu ina kawriti e yamiroore wootere. Ndeen woni: «Njidiraa gondo maa no njidirdaa hoore maa ni.» ¹⁰ Jiddo gondo muudum wadataa dum ko boni. Ndelle njinngu na tabintina Tawreeta oon.

¹¹ Taykee kujje deen, sabo oŋon anndi wakkati mo ngonden e muudum. Wakkati mo kaandon finude oon yonii. Sabo joonin kisindam buri badaade en diina nde naatunoden e goondinal ndeen. ¹² Jemma badaake timmude, nyalooma battake. Ndelle, celen gollude golle nimre, kooyen kabitirde annoora. ¹³ Mbuurden no haaniri, hono no wonbe ley annoora nyalooma. Wanaa e ley fijirde bonnde e sulagol, wanaa e gollleeji balli tuundi e rafi semto, wanaa e poodundural e kiram. ¹⁴ Bornoree Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu hono no kaddungal ni, taa kilnee muuyde terde moodon, taa nyaamnon de.

14

Haala lokkaabe e jom'en semmbe

¹ Njabbee mo goondinal muudum lokkidi tawa on peldaay dum ko miilotoo. ² Hasii goddo ina woodi goondinal faa na waawi nyaamude huunde fuu, tawee goddo du goondinal muudum ina lokkidi faa nyaamataa teewu. ³ Nyaamoowo teewu oon taa yawa mo nyaamataa teewu oon. Mo nyaamataa teewu oon taa fela nyaamoowo teewu oon, sabo Laamdo jabbake mo. ⁴ Aan, wo a moy faa pelaa gollanoowo goddo? Yalla imo darii faa woodi naa o saamii, dum fuu wo donngal joomiiko. O daroto faa wooda du, sabo Joomiraado ina woodi baawde jogaade mo faa o daroo.

⁵ Hasii goddo ina jogorii nyalaande wootere ina buri godde teddude, tawee goddo du ina jogorii nyalaade fuu wo potu. Mono fuu tannyora ko miilotoo dum e ley hakkillo muudum. ⁶ Burdindo nyalaande oon wadirii dum saabe Joomiraado. Katin du, nyaamoowo ko yidi fuu oon wadirii dum saabe Joomiraado, sabo imo yetta Laamdo. Mo nyaamataa teewu oon du wadirii dum saabe Joomiraado, imo yetta Laamdo kanko du. ⁷ Sabo fay gooto

e meeden wuurantaa hoore muudum, katin du fay gooto e meeden maayantaa hoore muudum. ⁸ Si en mbuurii, wo Joomiraado mbuuranden. Si en maayii du, wo Joomiraado maayanden. Si en mbuurii naa si en maayii fu, wo Joomiraado oon jeyi en. ⁹ Sabo Almasiihu maayii, de ummii e maayde faa laatoo Joomiraado wuurbe e maaybe fuu.

¹⁰ Aan, ko wadi de ada fela sakiike maa goondindo oon? Naa aan, ko wadi de ada yawa sakiike maa goondindo oon? En fuu, en ndaroyto yeeso sarorde Laamdo. ¹¹ Sabo ina winndaa:

«Joomiraado wi'ii:

«Tannyoree, no tannyordon mi buurdo:

Koppi fuu kofanto kam,

demle fuu ceedoto miin woni Laamdo.»*

¹² Ndeen mono e meeden fuu jaabanto hoore muudum yeeso Laamdo.

¹³ Dum le, taa pelunduren hakkunde meeden katin. Kooyee anniya reentaade e huunde fuu ko waawi fergude sakiike mon naa ko libata dum. ¹⁴ Saabe kawtal am e Joomiraado men Iisaa mido tannyori nyaamdu fuu e hoore muudum harmaa. Ammaa si neddo miilii goddum wo karmudum, dum harmanan dum kam kaa. ¹⁵ Si a torrii sakiike maa goondindo oon saabe ko nyaamudaa, a jokkaay laawol njinngu. Taa halku mo Almasiihu maayani dow ko nyaametee. ¹⁶ Ndelle, ko ndaardon na woodi duum, tinnee taa wobbe mbonkoo on saabe majjum. ¹⁷ Sabo laamu Laamdo wanaa kabaaru nyaamdu naa njaram, wo kabaaru fonnditaare e jam e seyo ley kawtal Ruuhu Ceniido. ¹⁸ Golliranoowo Almasiihu hono noon fuu, welan Laamdo, yimbe du teddinan dum. ¹⁹ Ndelle, piloden ko beydata jam hakkunde meeden. Mono fuu filoo ko semmbindinta banndum ley goondinal.

---

* 14:11 Esaaya 45.23.

²⁰ Taa mbonnon golle Laamdo saabe haala nyaamdu. Si goonga, nyaamdu fuu ina laabi, ammaa si nyaamdu ndu nyaamataa nduun ina ferga sakiike maa, nyaamude ndu woodaa. ²¹ Ko woodi dey, wo taa nyaamon teewu naa njaron doro, naa ngadon huunde fuu ko fergata sakiike moodon. ²² Huunde fuu ko ngoondindaa, njogodaa dum hakkunde maa e Laamdo. Barke woodanii mo sikkitirtaa ko woni e hakkillo muudum. ²³ Ammaa si neddo wadii sikki-sakka de nyaami fu, jukkete, sabo joomum nyaami-raay goondinal. Huunde fuu ko waldaa e goondinal wo luttal.

15

¹ Enen selluŋe goondinal been, eden kaani wallude ƚe goondinal mubben lokkidi been. Haanaa ngaden ko weli en tan. ² Gooto e meeden fuu filoo ko welata gondo muudum, faa nafa dum, de semmbindina dum ley goondinal. ³ Sabo fay Almasiihu jokkaay mbelirka yonki muudum, ammaa laatake no winndiraa ni: «Mbonkaaji mbonkiibe ma diin e am njani.»* ⁴ Ko winndanoo arande e ley Binndi diin duum, winndaama faa janngina en. Idi kolla en munyal, idi cellina berde men, faa keben tan-nyoral ley jikke men. ⁵ Laamdo jom munyal, cellinoowo berde oon, hokku on laataade jom'en miilo wooto hono no Iisaa Almasiihu anndiniri on ni. ⁶ Noon teddinirton Laamdo e anniya gooto e daande wootere. Oon woni Baaba Iisaa Almasiihu Joomiraado men.

⁷ Njaabunduree no Almasiihu jabborii on ni, faa Laamdo teddinee. ⁸ Mido wi'a on: Almasiihu warii gollani Alhuudiyankooŋe. Ko o gollani ƚe duum hollitii Laamdo wo koolniido, sabo tabintinii amaanaaji di wadannoo maamiraabe mabbe diin. ⁹ Woodi du, wo faa lenyi goddi

---

* 15:3 Jabuura 69.10.

diin teddina Laamdo dow yurmeende muudum, hono no winndiraa:

«Saabe duum, mi yettete hakkunde lenyi,
mi yimante faa teddina innde maa.»†

¹⁰ Ina winndaa katin:

«Onon lenyi, mbeltodee e yimbe Joomiraado been.»‡

¹¹ Katin du:

«Njettee Joomiraado, onon lenyi fuu!
Manee mo, onon siyiji yimbe fuu!»§

¹² Annabi Esaaya du wi'ii:

«yuurudo e lenyol Yesa warowan,
oon ummoytoo faa laamoo lenyi adunaaru.

Di njowan jikke majji e makko.»*

¹³ Laamdo jom jikke oon hebbin on seyo e jam fuu saabe ko ngoondindon mo, faa jikke moodon beydoo heewude saabe baawde Ruuhu Ceniido!

No Pool haaldi kabaaru golle muudum

¹⁴ Sakiraabe am, mido tannyori odon keewi mboodirka, odon keewi anndal, katin du mono fuu na waawi tindinde banndum. ¹⁵ Ammaa ley bataaki ki mido suusi haalande on haalaaji goddi faa laaba faa mi miccintina on di. Mi haaldirii noon saabe moyyere nde Laamdo hokki kam ¹⁶ laataade gollanoowo Iisaa Almasiihu e ley yimbe be nganaa Alhuudiyankooŋe. Ko mbaajotoomi Kabaaru Lobbo oon duum wo gollal ceniingal faa be nganaa Alhuudiyankooŋe been laatoo sadaka beldo Laamdo mo Ruuhu Ceniido senini. ¹⁷ Ndelle, e kawtal am e Iisaa Almasiihu, mido waawi mantoraade golleeji di ngollanmi Laamdo diin. ¹⁸ Sabo walaa fuu ko cuusumi haalude si wanaa ko baawde Almasiihu tabintini e ley golle am faa waddana be nganaa Alhuudiyankooŋe been dwtanaade Laamdo.

† 15:9 2 Samuwiila 22.50, Jabuura 18.50. ‡ 15:10 Fillitagol Tawreeta 32.43.

§ 15:11 Jabuura 117.1. * 15:12 Esaaya 11.10.

O wadii d̄um ley haala am e ley golle am, ¹⁹ e ley baawde maandeeji e kaayeeŋiiji, fuu dow baawde Ruuhu Laamdo. Hono noon njottinirmi Kabaaru Lobbo haala Almasiihu oon nokkuuje fuu gilla Urusaliima e seraaji muudum faa leydi Illiriya. ²⁰ Katin du, gilla arande anniya am wo waajaade Kabaaru Lobbo d̄o innde Almasiihu yottaakino, faa taa mi nyiŋa dow nyimngo neddo goddo. ²¹ De mi wada hono no winndiraa ni:

«Be kumpitaakano haala makko been nji'owan,
 be nanaayno been du paamowan.»†

Haala anniyaaji Pool

²² Wo gollal waajaade ngaal hadi kam warude to moodon kile keewde. ²³ Joonin kaa, gollal ngaal huubii leyde dee d̄o. Katin du wadii duubi keewdi ko njidumi warude to moodon. ²⁴ Mido yidi fantude to moodon si mido yaha Espanya. Si mi ndarii on de ceyodiimi e moodon fu, odon mbaawi wallude kam e jahaangal am faa mi yottowoo toon.

²⁵ De joonin kaa mi yahan Urusaliima faa mi walla seniibe wonbe toon. ²⁶ Sabo kawrite goondinbe gonde Makedoniya e Akaya deen anniyake hawrundurde mballa faa kokka talkaabe jeyaabe e seniibe Urusaliima been. ²⁷ Be anniyorii d̄um berde belde, de na tilsani be hono njobdi du. Sabo si Alhuudiyankooŋe been mballii lenyi goddi diin keba ngedu e barkeeki Ruuhu fu, lenyi diin du ina kaani wallirde Alhuudiyankooŋe e kujje adunaaru. ²⁸ Si mi yottinii d̄um, mi hokkii be ko hawrunduraa d̄uum fu, mi yahan Espanya, mi fantan to moodon. ²⁹ Mido anndi si mi warii to moodon fu, mi wardan e barke Almasiihu keewdo.

³⁰ Sakiraaŋe, saabe Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu e saabe njinngu ngu Ruuhu oon hokkata nguun, mido

---

† 15:21 Esaaya 52.15.

nyaagoo on sanne: kawton e am e ley du'aawuuji moodon to Laamdo saabe am. ³¹ Ŋaarodon Laamdo danna kam e yimbe be ngoondinaay wonbe Yahuudiya been, katin du seniibe wonbe Urusaliima been njaaboo ballal ngal njaaranammi dum'en ngaal. ³² Hono noon, mi yottorto on e bernde welnde saabe muuyde Laamdo, de kebden powtiri seeda. ³³ Laamdo jom jam wundu e moodon, on fuu. Aamiina.

16

Jowtaali

¹ Mido haalana on kabaaru sakiike meeden debbo bi'eteedo Febe, gollanoowo kawrital goondinbe gonngal ley Kankiriya oon. ² Njaabborodon mo ley innde Joomiraado no seniibe been kaaniri njaabboreede ni. Katin du mballee mo e huunde fuu ko o haajaa, sabo o wallii heewbe, miin du o wallii kam. ³ Njowtanon kam Pirisilla e Akila, gollidoobe e am golle Iisaa Almasiihu been. ⁴ Kambe nesi mursude yonkiiji maabe faa be ndanna yonki am. Wanaa miin tan yettata be, kawrite goondinbe be nganaa Alhuudiyankooŋe deen fuu ina njetta be. ⁵ Njowtanon kam goondinbe hawroobe ley suudu maabe been fuu. Njowton Epaynetus, gido am korsudo oon. Kanko artii goondinde Almasiihu ley leydi Aasiya fuu. ⁶ Njowton Mariyama tampando on sanne oon. ⁷ Njowton Andoronika e Yuniya, banndiraabe be uddidanoomi e kasu been. Wo be nulaabe anndaabe sanne, katin du kambe artii kam goondinde Almasiihu.

⁸ Njowton Ampiliyaatu mo korsinirmi saabe Joomiraado oon. ⁹ Njowton Urbaanu, gollidoowo e meeden golle Almasiihu oon, kam e Estaaki gido am korsudo oon. ¹⁰ Njowton Apeles, tabintinaado wo jokkudo Almasiihu e goonga. Njowton yimbe galle Aristobul. ¹¹ Njowton

Herodiyon banndam oon. Njowton yimbe galle Narsisi hawtube e Joomiraado been. ¹² Njowton Tirifena e Tiri-fosa, rewbe gollanoobe Joomiraado been. Njowton Persis mo korsinmi, oon wo debbo tampudo sanne e ley gollande Joomiraado. ¹³ Njowton Rufus mo Joomiraado subii oon. Njowton inniiko mo ndaardumi wo inna am ni, miin du. ¹⁴ Njowton Asinkiriti e Felegon e Hermes e Patorooba e Hermasa e goondinbe Iisaa wondube e mabbe been. ¹⁵ Njowton Filoloogu e Yuliya, njowton Nere e sakiikem debbo, kam e Olimpa. Njowton seniibe wondube e mabbe been fuu. ¹⁶ Jowtunduron e jowtaali ceniidi. Kawrite goondinbe Almasiihu fuu ina njowta on.

¹⁷ Sakiraabe, mido njaaroo on sanne, kakkilon e wad-dooŋe ceedaagu. Ibe perga yimbe sabo be calake jannde nde kebudon ndeen. Mboddee be! ¹⁸ Sabo yimbe wa'ube hono noon ngollantaa Joomiraado meeden Almasiihu. Ko be ngollanta dey, wo deedi mabbe. Wo e haalaaji mabbe beldi e manooje mabbe jaayde be majjinirta hakkillooji yimbe be anndaa been. ¹⁹ Onon le, kabaaru dowtaare moodon yottake yimbe fuu. Saabe duum mido weltoroo on, de mido muuyani on laatodon jom'en hakkillo e dow ko woodi, laatodon be ngalaa feloore du e dow ko boni. ²⁰ Laamdo jom jam oon wadan niison Seydaani ley teppe moodon ko booyataa. Hinney Joomiraado meeden Iisaa wondu e moodon.

²¹ Timote gollidoowo e am oon ina jowta on. Lukiyus e Yason e Sosipatoro banndiraabe am been ina njowta on. ²² Miin, Tertiyu, binndando Pool bataaki ki oon, mido jowta on saabe kawtal meeden e Joomiraado. ²³ Gayus, beero am mo kawrital goondinbe ngaal hawrata galle muudum oon, ina jowta on. Erasta kalfinaado kaalisi ngalluure nde oon ina jowta on, kam e Kuwartus sakiike

meeden oon. [24 *]

Jettooje

²⁵ Jettooje ngoodanii Laamdo baawdo semmbinde on fodde Kabaaru Lobbo haala Iisaa Almasiihu mo mbaajiimi oon. Kabaaru Lobbo oon wo bangugol sirri Laamdo cuudanoodo gilla arande ²⁶ de joonin o banginaama. Dewte annabaabe anndinii dum lenyi diin fuu no Laamdo duumiido oon yamiri ni, faa di ngoondina Laamdo, di dwtanoo dum. ²⁷ Laamdo kam tan woni hakkilanteejo. Teddeengal woodan mo faa abada saabe Iisaa Almasiihu. Aamiina.

---

* 16:24 E dereeji booydi, goddi ina beyda aaya 24: Hinney Joomiraado meeden Iisaa Almasiihu wonda e moodon on fuu. Aamiina.

Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamdo Amaana Keso Fulfulde Burkina New Testament

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamdo Amaana Keso

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source files dated 29 Jan 2022

c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2